

Brug skader," da var vist den danske Hesteavl i en bedre Tilstand end nu, da havde den danske Landmand havt Leilighed til tidligen at komme til Kundskab om sit Tillægs egentlige Værd, og behøvede saaledes ikke i flere Aar med Usikkerhed at anvende Pleie og Foder paa Dyr, som ei vare det værd. Der paastaaes: "at ved tidlig Brug fremkommer Spat m. m." — men det er snarere omvendt; thi netop ved tidlig Brug og Øvelse sættes de svagere Ledemode istand til siden at taale de Anstrængelser, man nødes til at fordrø af den udviklede Hest; — dog, over denne Gjenstand, betragtet fra dette ei før afhandlede Synspunkt saavel som om Følleopdræt overhoved, haaber jeg snart at kunne udvikle mig videre.

Gustav Michelsen.

Noget om Vædderløbsløbet og Dyrskuet ved Biborg den 1ste og 2den August 1831.

(Meddeelt.)

For første Gang har man i Aar her tillands seet en offentlig Vædde eller Præmie-Løbsløb at holdes. Et Foretagende som dette, fremkaldt af sand patriotisk Aand, kunde ei andet end vække almindelig

Deeltagelse i en Provinds, hvor Hesteavl er en rig Erhvervskilde, og som derfor skjænkes fortrinlig Opmærksomhed og Omsorg. Denne Deeltagelse viste sig især ved den talrige Forsamling af Tilskuere, som fra alle Kanter indfandt sig. At der af Concurrenter ikke meldte sig flere end 8, havde vel blandt andet sin Grund deels i Foretagendets Nyhed, deels i Jydens Rænsomhed over hans Heste, i Forening med den ei ugrundede Frygt for at selv den heldige Concurrent ikke altid ved Præmien kunde see sig skadesløs i det Tilfælde, at en Hest styrtede eller fik en Lyde under det anstrængende Løb.

Kjørebanelen er anlagt næsten $1\frac{1}{2}$ Sjerdingvel fra Viborg paa en Hede; Hullerne, som der fandtes, ere blevne fyldte med Græstørv, hvorpaa er lagt Gruus. Banens Dannelse viser det medfølgende Afrids. I henseende til Kjørselen var givet den Bestemmelse: at to Vogne — som jeg vil betegne ved X og U — kjøre ud paa eengang ved Linien i k (X inderst, U yderst); de kjøre rundt til i k igjen og videre indtil de naae Slangegangens nordre Ende, hvor de kjøre ind og ud igjen ved den søndre Ende, hvorved X bliver yderst; derpaa kjøre de forbi i k Banen rundt igjen til i k og da endnu eengang Banen rundt indtil de standse, X ved i k og U ved g h. Efterat have kjört igjennem Slangegangen, skulle Vognene altsaa veksle Bane. Den hele Veilængde, som de paa anførte

Maade have at tilbagelægge, udgjør 12000 Alen. Imod dette Arrangement kan indvendes, at det er saa forviklet, at det lettelig kan give Anledning til Feiltagelse, hvilket ogsaa var Tilfældet. — Banens Bund lod vistnok meget tilbage at ønske; den var yderst tung. Jeg hørte nogle Tilstedeværende gjøre den ret træffende Bemærkning, at Banen burde være saaledes, da mange Veie i Jylland ikke ere bedre og man burde see Hestens Kraft i Forhold til Landets Veie. I hver af de tre fra Kjøbenhavn hidbragte Vogne, som til Bæddekjørflen vare der forfærdigede, blev, Dagen før denne afholdtes, lagt Sække, fyldte med Sand, til en Vægt af 1200 Pund og Kraftmaaleren anvendt for at vise om de med lige Kraft lode sig sætte i Bevægelse. Da man med Strængighed paasaae, at intet skulde forstyrre eller forvirre Hestene, havde det vistnok været rigtigst, at borttage de Slag, som vare anbragte bag paa Vognene, da de meget let kunde forurolige de Heste, der løbe bag efter.

Kjørflen foregik som følger:

- Første Par. {
1. Overauditor, Herredsfoged Fischer fra Thy tilbagelagde en dansk Mil i . . 26 Minutter 33 Secunder.
  2. Kjøbmand Kjeldsen fra Hobro forlod Banen fordi han tog Feil ved dens Omvevling.

Andet Par.	}	3. Major Warnecke fra Aarhus til:	}	fuldendte
		bagelagde Milen i 28 M. 21 S.		
Tredie Par.	}	4. Robbersmed Heiberg fra Aalborg til:	}	fuldendte
		bagelagde Milen i 26 M. 9 S.		
Fjerde Par.	}	5. Kjøbmand Nathanson fra Randers	}	fuldendte
		fuldendte ikke Løbet.		
	}	6. Kjøbmand Philipsen fra Viborg til:	}	fuldendte
		bagelagde Milen i 28 M. 5 S.		
	}	7. Kjøbmand A. B. Friis	}	fuldendte
		fra Viborg		
		8. Proprietair Lund til:		fuldendte
		Kranestrup		ikke Løbet.

Kjøbmand Kjeldsen fik Tilladelse til at kjøre paa ny og tilbagelagde nu Milen i 27 M. 33 S.

Hermed endte Kjørselen, men paa en noget tragisk Maade; thi det var opvækkende at see Hr. Kjeldsens Heste, som ved det første Løb havde vundet at de vare de bedste Løbere af alle otte Par, blive paa ny drevne Banen igjennem med idelige Vidste-flag af den Kjørende og hans Medhjælper, hver med sin Svøbe.

De Vindende bleve:

Robbersmed Heiberg, som erholdt 1ste Pr. 300 Rd. r. S.	
Overauditor Fischer	— — 2den — 200 —
Kjøbmand Kjeldsen	— — 3die — 100 —

At de Bestemmelser, som vare givne for Væddekjørselen, bleve Gjenstand for Dmtale og Kritik, var ganske naturligt ved et begyndende Foretagende, for hvilket Mange interesserede sig. Den

fdbste, for saavidt den kom mig for Øre, er i væs-
 sentlige Punkter forekommet mig saaledes, at den
 bør gaaes imøde. Blandt andet har jeg hørt Anke
 over, at andre end stutteridngtige Hingste og Hop-
 per gives Udgang til Væddekjørselen. Men om en
 Hingst eller Hoppe er stutteridngtig eller ikke: om
 den fortjener at bruges til Tillæg, er det, vi skulle
 først see paa Banen. Indskrænkes Meningen af
 denne Indvending dertil, at kun Dyr, der kunne
 bruges til Tillæg, altsaa ei Ballaffer, burde con-
 currere, da synes den ved første Diekast at være
 meget grundet. Imidlertid troer jeg dog, at en
 udmærket Ballak ei burde udelukkes fra Banen,
 thi, skjøndt denne ei selv kan bruges til Tillæg,
 gjøres man dog opmærksom paa den Stamme,
 hvoraf den er udsprungen, hvilket er ligesaa vig-
 tigt. Her kommer man da tilbage til den første
 Betingelse for Hesteavlens Forbedring, Slægt-
 registre.

Adskillige have anseet det for en væsentlig Feil
 ved den afholdte Væddekjørsel, at det var tilladt
 at kjøre i Gallop, fordi, som de sige, et godt
 Trav er det egentlige Løb for en god Kjørehest.
 Fulgtes denne Mening, maatte man, for at være
 consequent, træffe den Bestemmelse, at den Hest,
 som satte over i Spring selv for et Dieblit, var
 udelukket fra Præmien; thi Grændsen mellem Ga-
 lop og Trav kunde ikke paa anden Maade fastsæt-
 tes, end derved, at et Spring skulde gjelde som

Galop. Det er let at indsee hvilke Stridigheder, hvilken Misforstaaelse dette vilde medføre. Man bør betænke hvor almindeligt det er, at en munter Hest, naar den røres med Vidsten, gjør et Spring, saa at der vist ikke vilde komme een saadan Hest paa Banen, med hvem dette ikke blev Tilfældet. Hvilken Kudst vilde da vove at forcere sin Hest med Vidsten; ved et eneste Vidsteslag kunde han jo risikere hele Prisen. Paa Banen ved Viborg kunde en saadan Bestemmelse desuden ikke overholdes, med mindre der stode Dommere Banen rundt; thi, saaledes som det da var nødvendigt, kunde man umuligt fra eet Sted oversee Banen. Dette bemærkes kun for at vise de Misligheder, som vilde være forbundne med en Bæddekjørsel i Trav. Men dette er endda det Mindste; thi selve Paastanden om at Travkjørsel burde foretrækkes er tildeels ugrundet. Hensigten skal dog ikke være at vise de bedst tilkørte, men de stærkeste, hurtigstløbende Heste. Et Par gamle rigtigt indkørte Vognmandshest, som ere vant til at løbe et jævnt Trav, gaae ikke over i Spring ved et Vidsteslag, og ville altsaa næsten stedse vinde fremfor et Par stærke, unge, fyrige Hopper eller Hingste; men er dette svarende til Diemedet? Nei, vi skulle see, hvilken Hest der er den kraftigste, hvis man ellers vil, at Bæddekjørseler skulle paa nogen Maade bidrage til Hesteavlens Forbedring, eller om man endog ved disse blot vil vække Interesse for denne Sag. At

de, ved at indskrænkes til det omtalte Travløb, aldeles ikke kunne virke til det Første, er aabenbart, og interessant kan det heller ikke være at see et Par indtravede Postheste vinde fra et Par stærke, fyrige, unge Dyr. Hvad vi attraae, er jo dog at kjende Hestens hele Kraft, ikke blot en Deel af den; men skal Hesten vise sin hele Kraft, kan det kun skee derved, at det tillades den at løbe i Gallop, eller rettere sagt, Hesten maa løbe saa stærkt, den kan, enten paa den ene, eller anden Maade. Skal Hesten løbe i Trav, da see vi, hvorvidt den har lært at moderere sin Kraft og hvorvidt Kudsken kjender sine Heste, og saaledes bliver det ligesaa meget en Prøve for Kudske som for Heste.

I mine Tanker var det derimod en væsentlig Mangel ved denne Bæddekjørsel, at hver enkelt Hest ikke løb for sig. Det er bekjendt nok, hvor vigtigt det er, at de sideløbende Heste have samme Temperament og overhovedet have den Egenskab, at de arbeide godt sammen; hver for sig kan være god og dog kunne de tilsammen kun virke lidet, naar denne Harmonie savnes. For at den bedste Hest, ved en Bæddekjørsel, som denne, skal kunne vise sig fra den fordeeltigste Side, er det altsaa nødvendigt, at den løber med en anden med lignende Egenskaber (Temperament isærdeleshed, m. m.). Men ved en saadan Bæddekjørsel giver man da Præmie for 2 Heste, som løbe godt sam-

men, hvorimod den i og for sig bedste Hest, som sættes ved Siden af en mindre god, maa staae tilbage. Det er derfor afgjort, at man ei kan domme om en Hests Kraft med mindre man seer den arbejde alene; vil man altsaa af 4 Heste kjende den kraftfuldeste, maa hver løbe for sig; tilfældige Omstændigheder som de paaapegede kunne da ikke frembringe et urigtigt Resultat.

Nytten af Bæddekjørseler have forresten Udskillige draget i Tvivl. De, som anbefale dem, raisonnere maaskee som saa: ligesom man ved Bædderidt kan erkjende den bedste Ridehest, saaledes kan man ved Bæddekjørsel erkjende den bedste Kjørehest, hvilken man derimod ei kan finde ved Rideprøven; de gaae altsaa ud fra, at disse to forskjellige Anvendelser af Hesten fordre forskjellige Egenheder. De tre vigtigste Egenheder ved en Tjenestehest ere: Udholdenhed, Kraft og Hurtighed (af hvilke de to sidste for en Deel falde sammen); disse Egenheder fordres saavel hos Kjøre- som Ridehesten; (kun kan man, om man vil, gjøre den Distinction, at hos Kjørehesten fordres Trækkekræft, hos Ridehesten Bærekraft). Hvis man altsaa ved een Prøve kan erkjende alle disse Egenheder, da følger jo, at denne Prøve vil vise baade den gode Kjøre- og Ridehest. En saadan Prøve er Bædderidtet, fordi man her lærer at kjende — foruden Hurtighed og Udholdenhed — baade Bærekraft og Trækkekræft; thi den samme

2 Vinds 1 Heste. (8)

Kraft, som skyder Hesten frem, skyder ogsaa Bogen frem, nemlig Hestens Bagdeel, hvori den fremadskydende Kraft hviler*).

Ved Dyrskuet, som afholdtes den næste Dag, fandtes mange smukke og gode Hingste, men kun faa gode Hopper. Det var glædeligt, at de to Hingste, som fik 1ste og 2den Præmie (150 Rbd. og 100 Rbd. r. S.), begge ere faldne efter Kongelige Hingste; den ene efter Blackwood, den anden efter Hamlet. Af andre Huusdyr vare der kun faa, især af Faar, og de af disse, der belønnes, vare just ikke udmærkede. Der uddeles ved denne Udstilling af Huusdyr ialt 15 Præmier til et Beløb af 700 Rbdlr. r. S. De udvalgte Dommere beraadsløge i et Telt om Præmiernes Tilfjendelse, uden at man fik andet at vide, end hvo der blev de Vindende. Bedre havde det været, om denne Beraadslagning var skeet mere offentlig, saa at Publicum kunde have erfaret Dommernes Mening om de foreviste Dyr's Fortrin eller Mangler. Dyrskuet vilde da for de Tilstedeværende kunnet blive lærerigt og interessant.

I Grunden forekom disse to Dages Forhandling mig at indeholde en synderlig indbyrdes Mod:

---

*) At England, som intet forsømmer for at bringe Hestavlens Forædling paa det høieste Punkt, ikke indlader sig paa Bæddetjørseleer, er vel egentligen intet Beviis imod disse's Gavnlighed, men bør dog bemærkes.

sigelse. Væddekjørsel og Vædderidt afholdes for at lære at kjende den dygtige Hest, noget, som ved det blotte Skue ikke tilfulde kan opnaaes; ifølge denne Erkjendelse anstilles Væddekjørsel; men Dagen efter uddeles Præmier for Heste, som bedømmes ved det blotte Skue. I andre Lande forbindes vel Dyrskue med Vædderidt eller Kjørsel, men dette Skue anstilles da med de Heste, som iforveien ere prøvede paa Banen. Man syner de Heste, som den foregaaende Dag have løbet; man taler sammen om, man undersøger Hestens forskjellige Dele o. s. v., undersøger om man kan see paa det Dyr, at det er det bedste, paa det andet, at det er mindre godt, erfarer om de og de Feil have Indflydelse paa Hestens Løb; paa denne Maade kan der altid vindes noget for en udbredt og dybere Kundskab om Hesten. At man lader sig forestille Heste, som man aldrig har seet før og ingen videre Interesse kan have for, og at man i det høieste prøver dem ved at lade dem løbe en Snees Allen, lön, synes mig, ikke lede til noget Resultat, allermindst naar, som meldt, de Mænd af Faget, der paatage sig en saadan Besigtigelse, tilbageholde deres Domme over de foreviste Dyr.

At man skulde have Entreebillet, som kostede 24 Skill., for at kunne som Tilskuer overvære denne Folketorlystelse, har vist opvakt Manges Fortrydelse.

Om Væddekjørselerne ved Viborg end ikke kunz